

Кому иде

"Експертското" ни Министерство за култура, со цел да се вклопи во тековните реформи на администрацијата, "оценило" дека и меѓу вработените во културата може да се прави рационализација. И за да се покаже агилно и конструктивно во овие напори, "стручњациите" решиле тоа да го спроведат токму според принципот "кому иде"

ЗЛАТКО ТЕОДОСИЕВСКИ

Тие што како деца редовно ги кинеле панталоните играјќи цамлии, веднаш ќе се сетат на изразот од насловот. За другите, мало појаснување: имено, кога противничките цамлии ќе ви се наредат така што не можете со сигурност да предвидите која ќе ја погодите, доволно е да кажете "кому иде", па каде и да погодите - каре! Се разбира, овој цокер наречен "кому иде" има свои предности, но и маани, па често води и во непредвидлив и непроценлив зијан.

Но, зошто ваков наслов, односно зошто вакви асоцијации? Поради тоа што сиве актуелни случувања во нашата култура премногу личат на игра со цамлии во која правилото "кому иде" е - единствено правило. Но, иако дури и целата култура почнува да ни личи на игра со цамлии според наведеното правило, "перјаницата" денес вие сепак повторно (по којзнае којпат) ни е неизбежното ни Министерство за култура.

"Експертското" ни Министерство за култура, со цел да се вклопи во тековните реформи на администрацијата, "оценило" дека и меѓу вработените во културата може да се прави рационализација. (Не дека не може или дека не треба, но секако со сериозен пристап, стручно и пред сè - аргументирано!). И за да се покаже агилно и конструктивно во овие напори, "стручњациите" решиле тоа да го спроведат токму според принципот "кому иде" и од тетка одбрале дека треба да се почне со субјектите - буџетски корисници што се регистрирани како здруженија на граѓани. Ајде во моментот да не навлегуваме подетално зошто и како се избрани токму овие, туку тоа да го прифатиме како факт. Но, и во овој пристап повторно се тргнало според принципот "кому иде", односно списокот за укинување на средствата од буџетот, буквално како да е правен "на слепо", односно исклучиво според

"критериумот" регистрациски лист. Впрочем, на "стручњациите" тоа им било најлесно: наместо да мислат и да размислуваат кои и какви сè субјекти се/биле регистрирани на овој начин, каква дејност вршат, дали оваа култура и оваа држава ќе загуби нешто без нив..., ним им било најлесно да ги земат регистрациските листи и - ножиците!!!

Така, според овој "конструктивен" и ептен "стручен" принцип, нашево "експертско" Министерство ги брише од буџетското финансирање, на пример и Керамичката ликовна колонија во Ресен, Центарот за современа ликовна уметност во Прилеп, стручните асоцијации од областа на културата, фолклорните ансамбли итн. Односно, велат, буџетот на културата ќе се ослободел (каков достоинствен израз!!!) од стотици вработени!

Но, кое е "стручното" објаснување за овој потег на нашето Министерство? Велат дека со тоа само ја операционализираат Националната програма за културата! Но, повторно - но: која национална програма? Онаа што сè уште се наоѓа во процедура и не е донесена од Собранието на РМ? Значи Министерството располага(ло) со доверливи информации дека таа програма секако ќе биде донесена од страна на Собранието, и тоа без измени, дури и без какви и да е сомнеж од страна на народните делегати во нејзината валидност и стручност! Па дури и да располага(ло) со такви доверливи информации, таа програма во моментот на донесувањето на таквото решение сè уште била/е мртва буква на хартија зашто Собранието не ѝ дало формален благослов за операционализација. Тогаш, на која национална програма се повикуваат? И зошто се баш толку сигурни дека пратениците, па нека се и од позицијата, ќе гласаат за таа и така скроена програма? Зошто, на пример, пратениците од Прилеп би кренале два прота да го снимат од културниот буџет Центарот за современа ли-

ковна уметност во Прилеп (само двајца вработени!), поточно директниот организатор на најстарата ликовна колонија во Македонија? Како понатаму ќе функционира колонијата што буквално им го разубави градот на прилепчани, колонија во којашто престојувале и оставиле дела на јеминентните македонски ликовни уметници...? Или - ќе ја укинат и неа? Зошто пак пратениците од Ресен, но и пошироко, ги гласале за укинување на Керамичката колонија во Ресен (само еден вработен!!!), единствена колонија со такво реноме на Балканот, со непроценлива збирка на светската керамика, од неодамна единствена ваква колонија-членка на УНЕСКО...? И конечно, зошто пратениците, а особено оние од внатрешноста, ги гласале за укинување на буџетските пари за културно-уметничките друштва кога тие друштва во помалите места се единствените форми на организирано културно живеење? (Ако пак во овој контекст се постават и релевантите прашања за негувањето на фолклорот, зачувувањето на народната традиција и историја на овој народ... прашањето како да добива и пошироки димензии!!!). Навистина, зошто пратениците би гласале за ваков предлог на самонаречена национална програма? Ако доверливите информации на Министерството за култура велат дека тие сепак ќе кренат рака за еден таков деструктивен потег, нека им е на чест. Но, што ако не се случи предвиденото сценарио? Што ако не помине предлогот, а луѓето веќе избркани?

Згора на сè, пред само неколку дена државата преку Министерството за култура објавува дека ќе обезбеди пари за вработување на 80-100 нови луѓе во ансамблите на МНТСауроот!?!? Какава е тука логиката, каде е тука рационалноста, каде се тука стручноста и компетентноста во донесувањето вакви "решенија"? Да се избркаат едни - и тоа не кои било и не какви било - а да се вработат исто толку нови, и тоа токму

во бурето без дно наречено Македонски народен театар???

Но, има и нешто друго што можеби најмногу иритира во целата ситуација. Односно тоа "нешто друго" треба да биде НЕШТО ПРВО: молкот и незаинтересираноста на речиси целокупната македонска култура за актуелните случувања. Особено на тие што, во едно време, речиси до вчера, како наши "еминентни" ликови (универзитетски професори со докторски титули, колеги-историчари на уметноста, "видни" македонски уметници итн.) се редее во наведените колонијални секое лето уживајќи го нивното гостопримство: ни објаснуваа колку се тие важни за македонската уметност и култура; некои дури се перчеа дека се и нивни основачи, беа претседатели или членови на разни совети и комитети, исципаа сè што можеше да се исципа и сега - молк! Ниту глас да пуштаат во полза на единствените вакви колонијални институции кај нас!!! (Се плашат дека ќе загубат членство во некоја актуелна комисија, 200-300 марки ваму, исто толку таму...?). Колку пак вакви видни македонски ликови (академици, универзитетски професори, етнолози, фолклористи...) се наоѓаа на почесни места во културно-уметничките друштва и беа први кога требаше да се оди на турнеи дури преку океаните? И тие - молчат!??

Најмалку што ова Министерство во случајов може да направи е најсериозно да си ја преиспита одлуката за укинување на буџетските средства на овие асоцијации. И да покаже малку доблест и принципиелност, барем онолку колку што покажува во принципиелниот став за користењето на новото ателје во Париз. Инаку, ниту тоа, ниту пак пратениците (ако без дискусија за овој проблем ја прифатат т.н. Национална програма), нема да можат да бидат амнестирани за таквиот деструктивен потег, со далекусежни последици.

(АВТОРОТ Е ИСТОРИЧАР НА УМЕТНОСТА)

Редакцијата на „Дневник“ не се согласува со сите мислења и ставови во рубриката „Факт“
Одредени текстови не се лекторираат заради задржување на а